

Силабус освітнього компонента

Екологічне право

Рівень вищої освіти – перший бакалаврський

Освітньо-професійна програма – Право

Рік навчання: 2024-2025, **Семестр:** 4

Кількість кредитів: денна ф/н – 3,0, заочна ф/н – 3,0

Обсяг годин: денна ф/н – 90, заочна ф/н – 90

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – залік

Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Назва освітнього компонента	<u>Екологічне право</u> Environmental law
Викладач	Антонюк Уляна Василівна, доцент кафедри цивільного та господарського права і процесу Івано-Франківського навчально-наукового юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія» кандидат юридичних наук, доцент Івано-Франківськ, вул. Максимовича, 13 каб. 215
E-mail:	antoniuk.ulyana@gmail.com
Консультації викладача	Ср. 10.00-14.00

1. Коротка анотація до курсу:

Екологічне право є обов'язковою компонентною дисципліною освітньої програми. Актуальність її вивчення в умовах сьогодення пов'язана із викликами та загрозами екологічній ситуації в Україні та світі, з процесами глобалізації, гуманізації та євроінтеграції стандартів у сфері охорони навколишнього середовища. Дана дисципліна охоплює: вивчення основних категорій екологічного права, його предмету, методів, принципів, системи, функцій, інститутів; ознайомлення з джерельною базою екологічного та поресурсового законодавства України; вивчення поняття, видів та механізмів захисту екологічних прав громадян, а також правового режиму використання і охорони природних ресурсів та об'єктів (земель, вод, надр, лісів, повітря, тваринного світу, екологічної мережі, територій природно-заповідного фонду, курортних, лікувально-оздоровчих зон тощо); ознайомлення з основними напрямками адаптації екологічного законодавства України до європейських та міжнародних стандартів у сфері охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки.

Вивчення даного курсу сприятиме формуванню умінь застосовувати та практиці теоретичні знання про механізми охорони довкілля, використання природних ресурсів та захисту екологічних прав громадян, а також набуттю навичок застосування здобутих теоретичних знань у практичній діяльності при вирішенні спорів та конфліктних ситуацій, що виникають з екологічних правовідносин.

2. Формат курсу: Очний та/або змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні компетентності:

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини права.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК18. Здатність розробляти проекти процесуальних документів у різних видах провадження, акти правозастосування, договори тощо.

4. Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (ДФ)	Загальна кількість годин (ЗФ)
лекції	14	10
семінарські заняття	16	6
індивідуальна робота	10	10
самостійна робота	50	64
всього	90	90

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – доступ до мережі Internet за умови змішаного формату курсу, конспект лекцій, система мультимедійних презентацій та засоби інтерактивного навчання, мультимедійне забезпечення в порталі ZOOM.

7. Зміст освітнього компонента:

Лекційні заняття			
№	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1	Предмет, метод, принципи і система екологічного права	2	2
Тема 2	Джерела екологічного права	0	0
Тема 3	Екологічні права та обов'язки громадян	2	2
Тема 4	Право власності на природні об'єкти	1	0
Тема 5	Право природокористування	1	0
Тема 6	Правові засади управління у галузі охорони довкілля	2	2
Тема 7	Правове регулювання оцінки впливу на довкілля	0	0
Тема 8	Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища	0	0
Тема 9	Юридична відповідальність в галузі охорони навколишнього природного середовища	0	0
Тема 10	Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки	0	0
Тема 11	Правовий режим охорони і використання земель	0	0
Тема 12	Правовий режим охорони атмосферного повітря	2	2
Тема 13	Правовий режим охорони і використання вод	2	2

Тема 14	Правовий режим охорони і використання надр	2	0
Тема 15	Правовий режим охорони і використання лісів та інших об'єктів рослинного світу	0	0
Тема 16	Правовий режим охорони і використання тваринного світу	0	0
Тема 17	Екологічна мережа України. Правовий режим природно-заповідного фонду	0	0
Тема 18	Правовий режим рекреаційних, курортних, лікувально-оздоровчих зон	0	0
Тема 19	Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій	0	0
Тема 20	Правова охорона навколишнього природного середовища в промисловості, в сільському господарстві, на транспорті	0	0
Тема 21	Міжнародне співробітництво в галузі охорони навколишнього природного середовища	0	0
	Усього	14	10
Семінарські, практичні заняття			
№	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1	Предмет, метод, принципи і система екологічного права	2	0
Тема 2	Джерела екологічного права	0	0
Тема 3	Екологічні права та обов'язки громадян	2	2
Тема 4	Право власності на природні об'єкти	1	0
Тема 5	Право природокористування	1	0
Тема 6	Правові засади управління у галузі охорони довкілля	2	2
Тема 7	Правове регулювання оцінки впливу на довкілля	0	0
Тема 8	Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища	0	0
Тема 9	Юридична відповідальність в галузі охорони навколишнього природного середовища	0	0
Тема 10	Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки	0	0
Тема 11	Правовий режим охорони і використання земель	0	0
Тема 12	Правовий режим охорони атмосферного повітря	2	2
Тема 13	Правовий режим охорони і використання вод	2	0
Тема 14	Правовий режим охорони і використання надр	2	0
Тема 15	Правовий режим охорони і використання лісів та інших об'єктів рослинного світу	0	0
Тема 16	Правовий режим охорони і використання тваринного світу	2	0
Тема 17	Екологічна мережа України. Правовий режим природно-заповідного фонду	0	0
Тема 18	Правовий режим рекреаційних, курортних, лікувально-оздоровчих зон	0	0
Тема 19	Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій	0	0
Тема 20	Правова охорона навколишнього природного середовища в промисловості, в сільському господарстві, на транспорті	0	0
Тема 21	Міжнародне співробітництво в галузі охорони навколишнього природного середовища	0	0
	Усього	16	6

Самостійна робота			
№	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1	Предмет, метод, принципи і система екологічного права	2	4
Тема 2	Джерела екологічного права	3	4
Тема 3	Екологічні права та обов'язки громадян	3	4
Тема 4	Право власності на природні об'єкти	2	2
Тема 5	Право природокористування	2	2
Тема 6	Правові засади управління у галузі охорони довкілля	3	4
Тема 7	Правове регулювання оцінки впливу на довкілля	3	4
Тема 8	Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища	3	2
Тема 9	Юридична відповідальність в галузі охорони навколишнього природного середовища	3	2
Тема 10	Правове регулювання забезпечення екологічної безпеки	3	4
Тема 11	Правовий режим охорони і використання земель	3	4
Тема 12	Правовий режим охорони атмосферного повітря	2	4
Тема 13	Правовий режим охорони і використання вод	2	4
Тема 14	Правовий режим охорони і використання надр	2	4
Тема 15	Правовий режим охорони і використання лісів та інших об'єктів рослинного світу	2	4
Тема 16	Правовий режим охорони і використання тваринного світу	2	2
Тема 17	Екологічна мережа України. Правовий режим природно-заповідного фонду	2	2
Тема 18	Правовий режим рекреаційних, курортних, лікувально-оздоровчих зон	2	2
Тема 19	Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій	2	2
Тема 20	Правова охорона навколишнього природного середовища в промисловості, в сільському господарстві, на транспорті	2	2
Тема 21	Міжнародне співробітництво в галузі охорони навколишнього природного середовища	2	2
	Усього	50	64

Індивідуальні завдання		
Опис змісту індивідуального завдання	ДФ год.	ЗФ год.
Підготовка реферату (доповіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Доповідь являє собою інформаційне повідомлення.	10	10

8. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

9. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Оцінка за національного шкалою	
				Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній галузі; матеріал викладає логічно, послідовно та переконливо; самостійно розкриває власні обдарування і нахили	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	добре	
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	задовільно	
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (половина балів з максимально можливих). Перескладання модулів відбувається із дозволу Директора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: визначається Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням «Про дотримання академічної доброчесності в Івано-Франківському навчально-науковому юридичному інституту Національного університету «Одеська юридична академія».

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Вимоги до семінарських занять	Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському занятті передбачає усне та письмове опитування.
Вимоги до індивідуальної роботи	При написанні рефератів з навчальної дисципліни «Екологічне право» студенти повинні не лише здійснити реферування теоретичного матеріалу, але й ознайомитись і опрацювати спеціальну літературу та нормативно-правові акти, які стосуються обраної теми роботи та провести її детальний теоретико-прикладний аналіз.
Вимоги до самостійної роботи	Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань, написанні рефератів, есе, тез та статей. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.
Умови підсумкового контролю	Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю, заліку.

11. Рекомендована література

11.1.Основна:

Актуальні проблеми земельного, аграрного та екологічного права в умовах сучасних викликів і загроз: матеріали круглого столу, присвяченого 100-річчю з дня народження д.ю.н., проф. Вовка Ю.О. (Харків, 12 травня 2023 року)/ за заг. ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2023. 470 с.

Гетьман А.П. Екологічне право України: підручник. Харків: Право, 2021. 552 с.

Довкілля – мовчазна жертва війни. Як довго це триватиме? / С. Баран, О. Кравченко, О. Мелень-Забрамна, О. Шумило-Тапіола; за ред. О. Кравченко. Львів: «Манускрипт», 2024. 64 с.

Екологічне право України: курс лекцій / за ред. д-ра юрид. наук, проф. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУОЮА Каракаша І. І. Одеса: 2020. 321 с.

Екологічне право у схем та визначеннях: навч. посіб. / кол. авт.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. К. Р. Резворович. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 188 с.

Екологічне право України. Спеціальна та Особлива частини: підруч. / Краснова М.В., Краснова Ю.А. Київ: НУБіП України. 2023. 278 с.

Екологічне право: навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.

Екологічне право: підручник / А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, Є.П. Суєтнов та ін.; за ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2024. 1008 с.

Земельне право України: підручник. 3-тє вид.; за ред. М.В. Шульги. Харків, 2023. 592 с.

Краснова М. В., Краснова Ю. А. Екологічне право України. Загальна частина: підручник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 191 с.

Краснова М.В., Краснова Ю.А. Реалізація та захист екологічних прав громадян: теоретико-правові аспекти: наукове видання. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2021. 148 с.

Сучасні теоретичні та прикладні засади права природокористування в національній еколого-правовій доктрині: монографія / за заг. ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2023. 912 с.

Нормативні акти:

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Про охорону навколишнього природного середовища: закон України від 25 червня 1991 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. Ст. 54

Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року № 2768-14 зі змінами URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.

Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 року № 3852-12 зі змінами URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.

Водний кодекс України від 06 червня 1995 року № 213/95-вр зі змінами URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>.

Кодекс України про надра від 27 липня 1994 року № 132/94-вр зі змінами URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр>.

Про природно-заповідний фонд: закон України від 16 червня 1992 року № 2456-12 зі змінами в ред. від 14 липня 2011 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12.#Text>

Про охорону атмосферного повітря: закон України від 21 червня 2001 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>

Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 року № 2059 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>

Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану і у відбудовний період: закон України від 15 березня 2022 року № 2132-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-20#Text>.

Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення та цифровізації процедури оцінки впливу на довкілля: закон України від 13 липня 2023 року № 3227-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3227-20#Text>.

Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення: закон України від 16 липня 2024 року № 3855 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-20#Text>.

Про водовідведення та очищення стічних вод: закон України від 12 січня 2023 року № 2887-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2887-20#Text>.

Про управління відходами: закон України від 20.06.2022 року № 2320-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>

Про тваринний світ: закон України від 13 грудня 2001 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

Про Червону книгу України: закон України від 07 лютого 2002 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text>

Підручники, посібники, наукові праці:

11.2. Допоміжна:

Антонюк У.В., Антонюк Л.В. Забезпечення інфекційної та хімічної безпеки в Україні в умовах воєнного стану: еколого-правові та медичні аспекти. History, philosophy and jurisprudence: review of constitutional law, criminal process and judicial system: collective monograph / Shchirskaya V. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2024. 172 p. С.108-133, 160-172.

Антонюк У.В. Гарантії екологічних прав в Україні: у контексті наукової та нормативно-правової диференціації. Legal science and education in Ukraine and EU countries: a paradigm shift: Collective monograph. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2021. 488 p. С.1-62.

Антонюк У.В. Правові аспекти доступу до екологічної інформації в Україні в умовах воєнного стану. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С.136-141.

Антонюк У.В. Правові засади доступу до інформації про якість харчових продуктів у контексті забезпечення екологічних прав в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 1. С. 274-277.

Антонюк У.В. Правові аспекти охорони довкілля в Україні в умовах військової агресії у 2022 році. *Право та державне управління*. 2022. № 1. С.74-80.

Антонюк У. В. Практикум «Екологічне право України»: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: ПП Корольчук М.Б., 2019. 96 с.

Балюк Г.І., Власенко Ю.Л., Ковальчук Т.Г. Суб'єктивні екологічні права громадян України: правові проблеми змісту і реалізації. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 06. С.425-434.

Дудоров О.О., Письменський Є.О., Мовчан Р.О. Кримінально-правова охорона лісу в Україні: монографія. К.: Норма права, 2023. 520 с.

Кірін Р.С. Актуальні проблеми урбоекологічного права: монографія. НАН України, Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова. Київ, Дніпро: Журфонд, 2023. 351 с.

Кобецька Н.Р. Конституційні засади інститут екологічних прав у польській правовій системі. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2024. Випуск 84: частина 2. С. 187-194.

Малишева Н.Р. Від довкілля Землі до космічного простору. К.: Норма права, 2023. 340 с.

Мелень-Забрамна О. Участь громадськості в прийнятті рішень та документів довкілльового характеру: посібник / О. Мелень-Забрамна [за заг. ред. О. Кравченко]. Львів: «Компанія “Манускрипт”», 2021. 40 с.

Мороз Г.В. Взаємодія публічних і приватних інтересів в екологічному праві України: монографія. Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника. Івано-Франківськ: Плай, 2022. 353 с.

Новак Т.С., Каплова О., Браніцький О.М. Екологічні ризики пов'язані з воєнними діями: поняття та ознаки. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 03. С.262-267.

Оніщенко О.Ю. Правові засади добування (придбання) диких тварин з метою їх утримання і розведення у напіввільних умовах і неволі: монографія. Харків: Право, 2024. 232 с.

Подолання екологічних ризиків та загроз для довкілля в умовах надзвичайних ситуацій – 2022: колективна монографія / за ред. М.С. Мальованого і О.В. Степової. Київ, 2022. 664 с.

Савчин А.М. Екологічне оцінювання як конституційна гарантія реалізації права на безпечне довкілля. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. Випуск 03. С.268-271.

Трегуб О.А. Розбудова системи моніторингу довкілля в умовах війни та повоєнної трансформації: правовий погляд. *Екологічне право*. 2024. Випуск 1-2. С. 50-57.

Юридична відповідальність за екологічні правопорушення: навч. посіб. / Т.К. Оверковська, Н.М. Опольська; Вінн. нац. аграр. ун-т. Вінниця: ТОВ "ТВОРИ", 2020. 252 с.

Antoniuk U., Zemko A., Donets O., Buryk M., Denysenko K., Legal regulation of environmental protection and climate change mitigation to ensure sustainable economic development. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. 14/01-XLII. P. 213-217.

Katarzyna Frączak-Banach, Evolution of Biodiversity Protection in the Framework of European Common Agricultural Policy. (2024) 04 (01) *Journal of Environmental Law & Policy* P. 105-129. <https://grassrootsjournals.org/jelp/jelp04.01.05-fr%C4%85czak-banach.pdf>.

11.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

<http://zakon.rada.gov.ua> Офіційний веб-сайт Верховної Ради України

<http://www.kmu.gov.ua> Урядовий портал України

<http://menr.gov.ua> Офіційний веб-сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України

<http://www.minagro.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України

<http://moz.gov.ua> Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України

<https://www.davr.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Державного агентства водних ресурсів України

<http://darg.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державного агентства з розвитку меліорації та рибного господарства та продовольчих програм України

<https://forest.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Державного агентства лісових ресурсів України

<http://dazv.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державного агентства України з управління зоною відчуження

<http://www.geo.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державної служби геології та надр України

<http://land.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру

<http://www.dei.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державної екологічної інспекції України

<http://www.dsns.gov.ua> Офіційний веб-сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій

<https://dpss.gov.ua/> Офіційний веб-сайт Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

Доцент кафедри цивільного та господарського
права і процесу

Уляна АНТОНЮК